

Arbre de Sci. I, 102.

Paraula comuna a totes les llengües romàniques d'Occident, amb els normals resultats fonètics: la *-d-* mantinguda en it., cast. i gascó (aranès *südá* o *šüdá*, Cor., *Voc. Ar.*, s. v.), tornada *-z-* en oc., caiguda en fr., port. i cat. General a totes les èpoques i tot el domini ling., amb poques variants locals: *-z-* conservada en el Capcir (BDC III, 122, 124), *sugá* Vall de Boí etc. (1953), ja *suá* a Cardós i V. Ferrera (1933-4).

DERIV.: «SUZIEDATS DEL COS --- suor --- lo que molt *sua*: sudabundus ---; drap per fregar la suor: sudarium; fregar la suor: extergere ---; la pudor de la suor de les axelles: hircus», OPou (*ThPu.*, 233). *Suada* [Lab.]. *Suador* [«s. en lo bany: sudatorium, hypocaustum», Busa-N., DTó. etc.]. *Suament* [Lacav.]. *Suadenc*. *Suera*. *Suós*; suorós castellanisme intolerable per *suat*, *suador*, *suardós*, *suós*.

Suor [Llull], ll. SÜDOR, -ÖRIS: «Com dreçaren la crotz e mon fill pendut vi / --- / e la sanc e suor que d'aquell cors exí / regà lo payment / --- / Dementre que Jhesú Christ en la crotz pendia, / en alts crits (ell) cridà que gran(da) set havia / car tota humiditat de son cors exia, / en sanc e en suor e per vilania / --- / Sentia nostra dona per son fill grans dolors / --- / lo seu verge cors sant tot era grans suors / e'l cors se depertia per força de langors / ---», *Plant de Nostra Dona* XIXSS.

En l'ús literari està pertot, evidentment, sota la influència bíblica, del passatge evangèlic, del Gènesi, *Ecclésiastes*: «qui aufert in sudore panem, sicut is est qui proximum occidit» (xxxiv, 26, 34). *Blanq.* (NCl. III, 166.24). Sota l'imperi de la influència del llatí bíblic s'ha arribat a usar com a masculí (evitem d'imitar-ho, car avui és incorrecte i acastellanat, car en trobem algun cas fins en Verdager, en passatges on se l'enduu l'empenta dels textos sagrats; i fins en versions excepcionals, recollides en el cançoner de la Passió: «Fill del meu cor, fill - a veure-us vinc a vós -: / am la to-yayola - li aixugue 'I subó' reco. de l'Espluga de Francolí i d'algun altre lloc del Princ.; però d'altres ho esmenen: «tres doblas passava - la seva subó / ---» (reco. a Argentona, MilàF, *Romlo.*, 13.26).

En forma essencialment igual, és general a tot el territori lingüístic, amb les acostumades variants fonètiques: *sugor* vulgar a molts llocs (val. *sugór* Casinos, 1962); capc. *sæzú* (l. c.), però *suor* altrament en el ross.: «dins dels camps tot se secava, / trapant pas més suor l'arrel: / cap broma no passava en l'aire / ---», Saisset (*Catal. d. R.*, 155); en acc. translàtica, 'humitat, llacor', que no és pas solament del Ross.

+*Suany* eiv. 'un traspuadís, un aiguamoll': «—I la font des Vergers, que deien? —No és més que un *suány*» (St. Carles de Peralta, 1963); també és possible (i fins més semblant que l'origen suggerit a SOLL f.) que el nom del poble de *Suanyes* en el Conflent [1981], vingui d'això; i *AlcM* i *DAG*, citen cogn. i NL *Suanya* entorn Manresa (llavors ja ll. vg. SUDANEUM, pl. -ANEAP?). *Suanyar* 'traspuar' mall. (*AlcM*), generalment transposat en *saünyar* (cites, i etim. sense valor, en Spitzer, *LexikK*, 120-1): «Noguera Pallaresa --- la

inicial d'aquest riu --- una mica de bassiot amb les voreres que *saünyen*», AMAlcover (BDLC III, 318): rectifica el malentès semàntic de Spitzer i indica l'etim. BDLC XIII, 120; això mateix es diu *suador* 'degotís, traspuador' en comarques valencianes: «és un barranc que baixa d'un *suodr* que hi ha a la roca» Ontinyent (1962). *Saünyament*.

Suarda [Belv.] 'brutícia suada' (TAguiló, *AlcM*), i AMAlcover definia «empapussat: untat o impregnat de grassa o *suarda*» (BDLC x, 28); 'suor fètida' Elx (BDC XVII, 53); predomina, però, més o menys pertot l'acc. 'mescla d'immundícies i suor amb llana, a la pell de l'ovella' (teixits, BDC IV, 151); i Amades (BDC XIX, 206), que també en diu *llana suarda* a manera d'adj., 156, ço que és més incert car ací no tenim el sufix *-ard* a la francesa, sinó la variant fonètica del pre-romà -ARRA; «tan negra com jo tenen els pastors la cara, les vaques el cuiró, els isards els ulls, els gosos el morro i les ovelles la *suarda*», AntCayrol (*Cont. Cerdanes*, 47).

Mot comú no pas amb el cast., però amb el portuguès, on *suarda* es registra en el sentit de 'humor oliós que es desprèn del drap quan l'abatanen' (HoMichaëlis), i com indica Carolina Michaëlis, *RLus.* III, 129ss., § 74, de *suarda* deu ser contracció port. *sardas* 'pigues', 'granellada, garropasses' («sommersprossen»), cf. *macho* < *muacho*; el mot en les llengües veïnes es mescla amb *SUCIDA* i amb l'ibero-romànic CHURRE/ZURDO (DCÈC/DECH), resultant-ne fr. *laine surge*, i port. *lã churda* o *churra* (Cornu, *Grundriss* de Gröber, I, § 205); *suardós* 'impregnat de suor': «mig maretjat per la forta, agra y *suardosa* olor de l'apinyada concurrència», JnRosselló (*Manyoc f. mall.*, 183).

Suatge, 5 exs., en un inv. de c. 1425 (veg. cites en *AlcM* i d'altres del mateix segle en el glossari de Giner i March a l'inv. de la Reina Maria) més que derivat propi de *suar*, com que sembla tenir el sign. de 'peça a manera de corona cap a la base de copes sumptuoses i sobre-còps', deu ser alteració de *suatge* derivat de SÒL sota la influència de *suar* i *suanyar*; o bé forma d'origen francès, on *soulager* va reemplaçar *souager* (=cat. *assuaujar*, sota la influència de SOLAÇ).

Sudari o *suari* «res, per via sàvia o mig-sàvia, del ll. *sudarium* 'mocador de coll' («Fortunata --- tunc *sudario* manus tergens, quod in collo habebat ---», Petroni, *Sat.* LXVII, 5, Ernout: *mouchoir*); tenia antigament en català forma mig-sàvia (amb tractament popular de la -D-) i el significat de 'mocador de nas i cara': «St. Pere Apòstol --- recomta-s que tot dia portava lo seu *suari* (B, *suari* P) en lo sé, ab lo qual se torcava les làgremes cant se plorava, car --- li membrava de J. Cr.» (trad. *sudarium*); i *InvLC* cita *suari* en bastants docs. de 1360-1415, i 1515, *suari* en d'altres, des de 1371; cita dels Eximplis del seu recull en *DAG*; en JRoig 'tovalla litúrgica': «volta la proa / als santuaris: / donà-ls *suaris* (eds. ABCDE, *soaris* només en el ms.), / bells vestiments, / molts ornaments, / calces, tovalles, / grans presentalles / ---» (*Spill*, 4693).

'Llençol amb què cobreixen un mort', en forma llatinitzant, *sudari*, ja documentada en Llull (*Gentil*,